מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את שיטת הבלש בחמישה צעדים למציאת שורש חסר
- לזהות ולהבחין בין גזרות הנחים: ל"ה/י, פ"י/ו, ע"ו/י וחסרי פ"נ
- לדעת את הצלילים המיוחדים של כל גזרה בבניינים השונים
- לתרגל בכתיבה ובזיהוי עצמאי עד שליטה בחמשת הצעדים

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • שיטת הבלש: איך מוצאים שורש חסר – מכירים את חמשת הצעדים

1. נכון – הצעדים: הוא אתמול, בניין, השמטת מוספיות, ספירה, החלטה
2. לא נכון – רוב המילים בעברית בנויות משורש של שלוש אותיות

חלק ב' – פרק 1 • שיטת הבלש – השלמת משפטים

1. פעל
2. אתמול
3. ה'

חלק ג' – פרק 1 • שיטת הבלש – מפעילים את השיטה

1. א – קָם

חלק ד' – פרק 1 • שיטת הבלש – כותבים פתרון מלא

1. שלוש אותיות: כ-ת-ב; בניין קל; אין אות חסרה

חלק ה' – פרק 2 • גזרת ל"ה/י: ה' בסוף – נכון או לא נכון

1. נכון – האות האחרונה (ל' הפועל) נחה בסוף המילה כ-ה' ובאמצע המילה כ-י'
2. נכון – למשל קָנָה, נִבְנָה, כִּבָּה, הִפְנָה, הִשְׁתַּנָּה

חלק ו' – פרק 2 • גזרת ל"ה/י: ה' בסוף – השלמות

1. י/ה
2. קנות

חלק ז' – פרק 2 • גזרת ל"ה/י: ה' בסוף – התאמה וכתיבה

חלק ח' – פרק 2 • גזרת ל"ה/י: ה' בסוף – כתיבה

חלק ט' – פרק 3 • גזרת פ"י/ו: האות הראשונה נחה – שלב א: זיהוי בסיסי

1. א – האות הראשונה
2. ג – הפעיל

חלק י' – פרק 3 • גזרת פ"י/ו: האות הראשונה נחה – שלב ב: תרגול וזיהוי

1. נכון – בנפעל האות הראשונה נשמעת כ-נ, למשל נולד, נוסד, נותר.
2. לא נכון – לפעמים נשארת כחיריק מלא עם י' נחה, למשל אישן.

חלק י"א – פרק 3 • גזרת פ"י/ו: האות הראשונה נחה – שלב ג: השלמה והתאמה

1. הוביל

חלק י"ב – פרק 3 • גזרת פ"י/ו: האות הראשונה נחה – שלב ד: התאמה בין בניינים לדוגמאות

1. 1 – ג (ישב)
2. 2 – ד (נולד)
3. 3 – א (הוביל)
4. 4 – ב (הורד)

חלק י״ג – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית

נחה – היכרות וזיהוי בסיסי

- 1. ב – האות האמצעית
- 2. ב – האות האמצעית בשורש
- 3. ב – קָם

חלק י״ד – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית

נחה – תרגול והבנה

- 1. נכון – פועל בן 2 אותיות בעבר או בהווה שייך לקל, גזרת ע״ו/י
- 2. לא נכון – האות הנחה היא בדרך כלל ו׳, ולפעמים י׳

חלק ט״ו – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית

נחה – יישום

- 1. י/ו
- 2. נָסוֹג

חלק ט״ז – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית

נחה – התאמה והעמקה

- 1 – ב (קָם)
- 2 – ד (נָסוֹג)
- 3 – א (הֵקִים)
- 4 – ג (הוּקַם)

חלק י״ז – פרק 5 • להשוואה: חסרי פ״נ – זיהוי בסיסי

- 1. נכון – פ״נ – פ׳ הפועל היא האות נ׳
- 2. לא נכון – הנ׳ נבלעת ומשאירה דגש באות הבאה: נ-פ-ל
- 3. נכון – בקל עבר הנ׳ לא נבלעת: נ-פ-ל

חלק י״ח – פרק 5 • להשוואה: חסרי פ״נ – השלמת שורשים

- 1. ע
- 2. ג

חלק י״ט – פרק 5 • להשוואה: חסרי פ״נ – התאמת פועל לשורש

- 1 – ב (נ-פ-ל)
- 2 – א (נ-ס-ע)

חלק כ׳ – פרק 6 • מסכם: כל הגזרות יחד – זיהוי הגזרות

- 1. נכון – זאת ל׳ הפועל, האות השלישית בשורש
- 2. לא נכון – בגזרת פ"י/ו האות הראשונה (פ׳ הפועל) היא זו שנחה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד יציין את הצליל ָה בעבר ואת ה־וֹת בשם הפועל, עם דוגמה כמו קָנָה או לִבְנוֹת
- התלמיד יסביר שאות נחה נכתבת ולא נשמעת, ואילו נ׳ בפ״נ לא נכתבת כלל אלא משאירה דגש באות שאחריה
- התלמיד יסביר שחסרות אותיות ואין דגש, ולכן מוסיפים י/ו באמצע, עם דוגמה כמו שָׂר או קָם

טיפים להפעלה:

- אפשר לחלק את החוברת לשש פגישות קצרות, פרק אחד בכל פעם, עם חזרה קצרה על הקודם בתחילת כל שיעור
- לתלמידים מתקשים אפשר להתחיל רק מפעלים קצרים בבניין קל ולדלג על פ״נ ועל הבניינים הכבדים
- מומלץ להשתמש במילון החזותי שבסוף כל פרק ככלי עזר לפני הפתרון העצמאי
- בפרק המסכם כדאי לעבוד בזוגות כדי לעודד דיון בין התלמידים על זיהוי הגזרה הנכונה

חוברת תרגול – בלשי השורש: גזרות הנחים

בלשי השורש – גזרות הנחים

יסודי · חנ״מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – שיטת הבלש: איך מוצאים שורש חסר
2. פרק 2 – גזרת ל״ה/י: ה׳ בסוף
3. פרק 3 – גזרת פ״י/ו: האות הראשונה נחה
4. פרק 4 – גזרת ע״ו/י: האות האמצעית נחה
5. פרק 5 – להשוואה: חסרי פ״נ
6. פרק 6 – מסכם: כל הגזרות יחד

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – בלשי השורש: גזרות הנחים

חוברת התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בכל פרק תפגשו גזרה חדשה, עם הסבר קצר ודוגמאות. נסו קודם לפתור לבד לפי שיטת הבלש, ואז בדקו עם המילון החזותי בסוף החוברת.

בנק מילים: קנות | י/ה | ה' | י/ו | אתמול | נָסוֹג | ג | ע | פעל | הוביל

1 חלק א' – פרק 1 • שיטת הבלש: איך מוצאים שורש חסר – מכירים את חמשת הצעדים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	שיטת הבלש כוללת חמישה צעדים למציאת שורש	☐	☐
2	שורש במילה עברית הוא בדרך כלל בן שתי אותיות	☐	☐

2 חלק ב' – פרק 1 • שיטת הבלש – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. את מקומות האותיות בשורש מסמנים לפי המילה _____

2. הצעד הראשון בשיטת הבלש הוא להעביר את הפועל ל'הוא _____ '

3. האותיות שנוטות לנוח הן ו', י', _____ (וגם א')

3 חלק ג' – פרק 1 • שיטת הבלש – מפעילים את השיטה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו 'הוא אתמול' של הפועל יָקוּם?

(א) קָם (ב) יָקוּם (ג) קוּם

4 חלק ד׳ – פרק 1 • שיטת הבלש – כותבים פתרון מלא

ענו בקצרה.

1. הפעילו את שיטת הבלש על הפועל כָּתַב: כמה אותיות שורש יש בו, ומה הבניין?

_____

_____

_____

5 חלק ה׳ – פרק 2 • גזרת ל״ה/י: ה׳ בסוף – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת ל״ה/י האות האחרונה בשורש היא בדרך כלל ה׳ או י׳	☐	☐
2	„הוא אתמול" של פועל מגזרת ל״ה/י תמיד מסתיים בצליל ה	☐	☐

6 חלק ו׳ – פרק 2 • גזרת ל״ה/י: ה׳ בסוף – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של הפועל בָּנָה הוא ב-נ- _____

2. שם הפועל של הפועל קָנָה הוא לִ_____

7 חלק ז׳ – פרק 2 • גזרת ל״ה/י: ה׳ בסוף – התאמה וכתיבה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

8 חלק ח׳ – פרק 2 • גזרת ל״ה/י: ה׳ בסוף – כתיבה

ענו בקצרה.

9 חלק ט׳ – פרק 3 • גזרת פ״י/ו: האות הראשונה נחה – שלב א: זיהוי בסיסי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בגזרת פ״י/ו איזו אות בשורש נחה בדרך כלל?

(א) האות הראשונה (ב) האות האמצעית (ג) האות האחרונה

2. באיזה בניין ״הוא אתמול״ נשמע הi (למשל הוביל)?

(א) קל (ב) נפעל (ג) הפעיל

10 חלק י׳ – פרק 3 • גזרת פ״י/ו: האות הראשונה נחה – שלב ב: תרגול וזיהוי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בבניין נפעל של פ״י/ו, ״הוא אתמול״ נשמע נi, כמו במילה נולד.	☐	☐
2	בעתיד של בניין קל, האות הראשונה בגזרת פ״י/ו תמיד נעלמת לגמרי.	☐	☐

11 חלק י״א – פרק 3 • גזרת פ״י/ו: האות הראשונה נחה – שלב ג: השלמה והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. המדריך _____ את הקבוצה לשביל ההרים (להוביל).

12 חלק י״ב – פרק 3 • גזרת פ״י/ו: האות הראשונה נחה – שלב ד: התאמה בין בניינים לדוגמאות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קל	___	**א.** הוביל

2. נפעל	___	**ב.** הורד
3. הפעיל	___	**ג.** ישב
4. הופעל	___	**ד.** נולד

13 חלק י״ג – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית נחה – היכרות וזיהוי בסיסי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו אות בדרך כלל נחה השורש בגזרת ע״ו/י?

א) האות הראשונה ב) האות האמצעית ג) האות האחרונה

2. מה פירוש האות „ע״ בשם „ע״ו/י״?

א) האות הראשונה בשורש ב) האות האמצעית בשורש ג) האות האחרונה בשורש

3. איזה מהפעלים הבאים שייך לגזרת ע״ו/י?

א) כָּתַב ב) קָם ג) הָלַךְ

14 חלק י״ד – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית נחה – תרגול והבנה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הפועל שָׂר כתוב בשתי אותיות בלבד ולכן הוא שייך לבניין קל, גזרת ע״ו/י.	☐	☐
2	בגזרת ע״ו/י האות הנחה היא תמיד א׳.	☐	☐

15 חלק ט״ו – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית נחה – יישום

השלימו את המילה החסרה.

1. את שורשו של הפועל קָם כותבים כך: ק־ _____ ־ם

2. בבניין נפעל, „הוא אתמול" נשמע נָ־וֹ, למשל: _____

16 חלק ט״ז – פרק 4 • גזרת ע״ו/י: האות האמצעית נחה – התאמה והעמקה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קל	___	**א.** הֻקִים
2. נפעל	___	**ב.** קָם
3. הפעיל	___	**ג.** הוּקַם
4. הופעל	___	**ד.** נָסוֹג

17 חלק י״ז – פרק 5 • להשוואה: חסרי פ״נ – זיהוי בסיסי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת חסרי פ״נ האות הראשונה בשורש היא תמיד נ׳.	☐	☐
2	בפועל הִפִּיל האות הראשונה (נ) נכתבת ונשמעת בבירור.	☐	☐
3	בבניין קל בעבר, כמו בפועל נָפַל, הנ׳ נשמעת בבירור.	☐	☐

18 חלק י״ח – פרק 5 • להשוואה: חסרי פ״נ – השלמת שורשים

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של הפועל הִגִּיעַ הוא נ-ג- _____

2. השורש של הפועל הֻגַּשׁ הוא נ- _____ -שׁ

19 חלק י״ט – פרק 5 • להשוואה: חסרי פ״נ – התאמת פועל לשורש

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הִפִּיל	___	**א.** נ-ס-ע

2. נָסַע	___	**ב.** נ-פ-ל

20 חלק כ׳ – פרק 6 • מסכם: כל הגזרות יחד – זיהוי הגזרות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת ל"ה/י האות האחרונה בשורש היא בדרך כלל ה׳ או י׳	☐	☐
2	בגזרת פ"י/ו האות האמצעית בשורש היא זו שנחה	☐	☐

כרטיס יציאה

איך מזהים שפועל שייך לגזרת ל״ה/י? תנו דוגמה

מה ההבדל בין אות נחה לבין נ׳ שנבלעת בפ״נ?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀